

13.1.2023

**Toimikaudeksi 18.11.2019 – 27.11.2022 asetetun vaatimustenmukaisuuden
arviointiasiaain neuvottelukunnan päätöskokous**

Aika keskiviikko 14.12.2022 klo 13 – 14:30

Paikka Eteläesplanadi 4 Helsinki, Auditorio 1. krs

Läsnä Liite 1

1 Kokouksen avaus

Neuvottelukunnan puheenjohtaja Liisa Huhtala avasi kokouksen.

2 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

3 Asialistan hyväksyminen

Asialista hyväksyttiin.

4 Työ- ja elinkeinoministeriön puheenvuoro, hallitusneuvos Liisa Huhtala, Työ- ja elinkeinoministeriö TEM

Liisa Huhtala totesi, että neuvottelukunnan toimikausi on ollut aikaisempiin verrattuina erilainen ja uudenlaisia toimintatapoja on jouduttu ottamaan koronapandemian takia käyttöön. Etäkokoukset ovat vakiintuneet käytännöksi ja ilman niitä TEMin ja neuvottelukunnan toiminta olisi ollut hankalaa. Välillä on hyvä kuitenkin tavata myös kasvokkain.

Liisa Huhtala esitti TEMin puolesta lämpimät kiitokset neuvottelukunnan jäsenille ja jaostojen toimintaan osallistuneille. Kaikkien panostus on ollut arvokasta ja sitä pidetään arvossa. Liisa Huhtala kiitti myös jaostojen puheenjohtajia, varapuheenjohtajia ja sihteereitä.

Kuluneen kauden aikana EU:ssa ja Suomessa on uudistettu merkittävästi lainsäädäntöä ja erityisesti markkinavalvontalainsäädäntöä. Jatkossa on tarvetta arvioida, onko sisämarkkinalainsäädäntö asianmukaista. NLF-uudistuksen on todettu toimivan hyvin, mutta digitalisaatio ja yhä monimutkaisemmat arvoketjut tuovat uusia haasteita. EU:n kanalta on tärkeää, että olemassa oleva sääntely vastaa tarpeeseen ja että huomioidaan kestävyysliittävät teemat. Työtä jatketaan sekä EU tasolla että kansallisella tasolla. Tässä työssä on sidosryhmäyhteistyö tärkeätä.

5 Suomen markkinavalvontastrategia, ylitarkastaja Reija Sironen, Fipoint/Tukes

Fipoint toimii EU:n markkinavalvonta-asetuksen (EU) 2019/1020 tarkoittamana markkinavalvonnan yhteyspisteenä (Single Liaison Office), EU:n vastavuoroista tunnustamista koskevan asetuksen (EU) 2019/515

13.1.2023

tarkoittamana tuoteyhteyspisteenä (Product Contact Point), EU:n rakennustuoteasetuksen (EU) 305/2011 tarkoittamana rakennustuoteyhteyspisteenä (Construction Product Contact Point), EU:n markkinavalvonnan tieto- ja viestintäjärjestelmän (ICSMS) yhteyspisteenä sekä EU:n nopean tietojenvaihtojärjestelmän (Safety Gate - Rapid Alert System) yhteyspisteenä Suomessa. Markkinavalvonnan yhteyspisteen yhteydessä toimii kansallisista markkinavalvontaviranomaisista, Tullista sekä eräistä muista viranomaisista koostuva markkinavalvonnan yhteistyöryhmä. Tällä hetkellä Fipointissa työskentelee neljä henkilöä.

EU:n markkinavalvonta-asetuksen mukaan jokaisen jäsenmaan oli laadittava ensimmäinen kansallinen markkinavalvontastrategia 16.7.2022 mennessä. Suomen markkinavalvontastrategia valmistui 15.7.2022 ja se löytyy [Tukesin verkkosivuilta omilta alisivuiltaan](#). Markkinavalvonta-asetuksen 13 artiklassa säädetään tarkemmin myös strategian sisällöstä.

Suomen ensimmäinen markkinavalvontastrategia on laadittu vuosille 2022–2025 ja sitä on mahdollista päivittää kesken kauden, mikäli tarpeen. Strategiassa otetaan erityisesti huomioon muuttuvat tuotemarkkinat, valvonnan riskiperusteisuus, markkinavalvonnan yhdenmukaistaminen ja markkinavalvonta viranomaisten välinen yhteistyö. Strategia antaa yleisiä suuntaviivoja Suomessa tehtävälle markkinavalvonnalle ja se koskee Suomessa 12 markkinavalvontaviranomaista. Markkinavalvontaviranomaiset huomioivat strategian markkinavalvonnassaan soveltuvien osien.

6 Markkinavalvonta kaupan näkökulmasta, kommenttipuheenvuoro, asiantuntija Merja Söderström, Päivittäistavarakauppa ry

Päivittäiskauppa PTY ry on päivittäistavaroiden vähittäiskaupan ja food-service-tukkukaupan edunvalvoja elinkeino- ja yhteiskuntapoliittisessa päätöksenteossa. PTY:n jäsenyritykset edustavat noin 96 %:n osuutta Suomen päivittäistavaramarkkinoista.

Suomen markkinavalvontastrategia on hyvin laadittu ja tuotemarkkinoihin liittyvä toimintaympäristön muutos on hyvin kuvattu. Tuotteiden määrä kasvaa koko ajan, kauppa globalisoituu ja monikanavaistuu. Kuluttaja voi päättää mistä ostaa ja koska ostaa. Myös monikulttuurisuus lisääntyy ja kuluttajaryhmät erilaistuvat. Toimintaympäristön muutosten taustalla vaikuttavat myös digitalisaation ja ilmastonmuutoksen kaltaiset megatrendit.

Päivittäistavarakaupan näkökulmasta on tärkeää, että tilanteessa on toimivaa markkinavalvontaa. Lainsäädäntömuutoksista EU-tason sääntely on lisääntynyt voimakkaasti, mitä on kuvattu lainsäädäntösu-namiksi. Myös sertifiointi vaatimukset ovat lisääntyneet.

13.1.2023

Tutkimusten mukaan valtaosa suomalaisista kuluttajista ovat valmiita maksamaan korkeampaa hintaa kestävästä tuotteista. Päivittäistavara-kaupan hintaindeksin mukaan käyttötavaroiden hinnat ovat nousseet, mutta volyymit pienentyneet vuoden aikana. Tammikuussa saadaan seuraavat hintaindeksitiedot. Asiakaskunta polarisoituu, toisille hinnan ja toisille laadun merkitessä eniten. Kestävien tuotteiden trendi voimistuu, vaikka kuluttajien tilanne on vaikea esimerkiksi sähkön hinnan nousun takia. Myös tuotteiden kierrätys ja vertailu on lisääntynyt sekä tiedon haku tuotteista.

Markkinavalvonnan visio ei eroa kaupan laatulupauksista. Markkinavalvontastrategian strategisista valinnoista riskiperusteisuus ja monikanavaisuus on hyvin mietitty ja itsestään selvä tapa painottaa valvontaa tuotteiden monimutkaistuesssa. Aktiivinen yhteistyö kansallisella ja EU-tasolla mahdollistaa yhtenäiset valvontatulkinnat. Viestinnällä yritysten on mahdollista saada viranomaistietoa ja tukea turvallisuuspuute tai -epäilytilanteissa. Valvontaprosessien kehittäminen ja uudistaminen säästävät yritysten kustannuksia. Tuotelainsäädännön kehittyminen vaikuttaa myös tuotekehitykseen.

Markkinavalvonnan painopistealueista verkkokauppa on jatkanut kasvuaan EU-maissa suomalaisten ostaessa eniten eurooppalaisista tuotteita kolmansista maista. Hyviä painopistealueita ovat myös erityisen haavoittujat käyttäjäryhmät, uudet, nopeaa reagointia vaativat uhat sekä monimutkaistuvat tuotteet ja teknologiat.

Keskustelussa käytiin läpi markkinavalvontaviranomaisten kansallisia (markkinavalvonnan yhteistyöryhmä) ja EU-verkostoja (EUPCN¹ ja ADCOt²) valvontatoiminnan yhtenäistämiseksi sekä tieteellisen tiedon käyttöä riskiarvioinnissa.

7 Etäarvioinnin periaatteiden esittely, johtava asiantuntija Jenni Harjuoja, FINAS/Tukes

Vuodesta 2017 lähtien akkreditointia koskeva standardi SFS-EN ISO/IEC 17011:2017³ on mahdollistanut arvioinnin myös etänä. Standardin tul-tua voimaan FINAS oli tehnyt joitakin etäarviointeja vuoteen 2020 mennessä. Koronapandemian alkaessa maaliskuussa 2020 etäarviointit otettiin laajempaan käyttöön. Samalla päätettiin laatia uusi arviointiperiaate koskien etäarviointeja.

VANKin P-jaostoon perustettiin Arviointiperiaatteen työryhmä laatimaan uutta arviointiperiaatetta. Arviointiperiaatteen laadinnassa on otettu huomioon standardin vaatimukset ja kansainvälisten akkreditointiorganisaatioiden linjaukset. Työryhmässä on ollut mukana sekä P-jaoston asiantuntijoita että ulkopuolisia asiantuntijoita. Työssä on hyödynnetty myös FINASin kokemuksia etäarvioinnista.

¹ European Union Product Compliance Network

² Administrative Cooperation

³ Conformity assessment. Requirements for accreditation bodies accrediting conformity assessment bodies

13.1.2023

Työn tavoitteena on ollut, että uutta arviointiperiaatetta voidaan hyödyntää myös pandemian päätyttyä ja että etäarvioinnissa huomioidaan tietoturva ja luottamuksellisuus. [Arviointiperiaate](#) on julkaistu syksyllä 2022 FINASin kotisivuilla.

Läsnä- ja etäarviointit ovat muodoltaan samanlaisia. Tavoitteena on päästä samaan lopputulokseen. Akkreditoinnin vaatimusstandardi ei mahdollista pelkkää etäarviointia. Arviointi on mahdollista toteuttaa myös hybridiarviointina.

Etäarvioineissa turvallisuus, ajoitus ja tavoitettavuus paranevat. Etäarvioinneista saatu palaute on ollut pääosin positiivista. Etäarviointi ei sovellu kaikkeen arviointitoimintaan. Etäarvioinnissa on kaivattu myös visuaalista havainnointia.

FINAS noudattaa arvioinnissa Valtorin periaatteita tietoturvasta. Asiakkaan tiukemmat vaatimukset huomioidaan. Etäarvioinnissa ei kuvata salassa pidettävää tietoa eikä ulkopuolisia henkilöitä eikä turvallisuusluokiteltua materiaalia esitetä eikä tallenneta.

8 Ruokaviraston kokemuksia etäarvioinnista, lautupäällikkö Päivi Kähkönen, Ruokavirasto

Päivi Kähkösen puheenvuoron esitti johtava asiantuntija Jenni Harjuoja FINAS/Tukesista Päivi Kähkösen pyynnöstä hänelle tulleen äkillisen esteen vuoksi.

FINASin tekemän arvioinnin suunnitteluun vaikuttaa arvioitavan laboratorion erityisalojen ja toimipaikkojen määrä. Laboratorion suunnitelmaan vaikuttavat pätevyysalueen laajennukset ja muut muutokset. Arviointia suunnitellessaan FINAS on kysynyt laboratoriolta, sopiiko tälle etäarviointi.

Valmistauduttaessa etäarviointiin on suunniteltu etukäteen tilojen kuvaukseen liittyvät asiat, haastattelujen järjestäminen ja dokumenttien esittämistapa. Etäarviointeihin on tarvittu muun muassa kuvaksen järjestämisen takia enemmän henkilöitä kuin paikan päällä tapahtuvaan arviointiin.

Etäarvioinnin toteutus alkaa alkukokouksella ja pelisääntöjen läpikäymisellä. Etäarvioinnin onnistumisen mahdollistaa oikeiden henkilöiden osallistuminen teams-kokouksiin/tapaamisiin, videoyhteyden toimivuus ja dokumenttien jakaminen sähköisesti.

Tehdyssä etäarvioinnissa laboratoriotoiminnan seuranta etänä ja arviointi on onnistunut hyvin, tosin analyysin tekemistä ei aina pystytty näyttämään. Etäarviointi sopii pienille erityisalueille. Etäarviointia helpottaa, jos arvioija on käynyt paikan päällä aikaisemmin ja tuntee arviointikohteen. Etäarvioinnin onnistuminen edellyttää riittävää yhteistä

13.1.2023

suunnittelua ennen arviointia, riittävää valmistautumista sekä keskustelua arvioinnin kohteesta.

9 Muut asiat

TEM ei ole vielä lähettänyt organisaatioille jäsenten nimeämispyyntöä neuvottelukunnan seuraavalle kolmivuotiskaudelle. Nimeämispyyntöön tullaan palaamaan vuoden vaihteen jälkeen.

VANKin pitkäaikainen varapuheenjohtaja ja jäsen Risto Suominen kertoi jäävänsä eläkkeelle 1.3.2023 ja kiitti VANKin ja VANKin P-jaoston jäseniä hyvästä yhteistyöstä.

VANKin P-jaoston varapuheenjohtaja Marja-Leena Järvinen kiitti Risto Suomista monivuotisesta hyvästä yhteistyöstä ja akkreditoinnin eteen tehdystä työstä. Marja-Leena Järvinen kiitti myös VANKia, VANKin P-jaostoa, P-jaoston työryhmien puheenjohtajia sekä sihteereitä hyvästä yhteistyöstä.

VANKin V-jaosto puheenjohtaja Tuiri Kerttula kiitti kaikkia V-jaoston toimintaan osallistujia sekä jaoston sihteeriä ja toivotti kaikille hyvää joulua.

VANKin puheenjohtaja Liisa Huhtala kiitti kaikkia osallistujia kuluneesta kaudesta ja toivotti hyvää joulua.

10 Kokouksen päättäminen

Neuvottelukunnan puheenjohtaja Liisa Huhtala päätti kokouksen klo 14:30.

Pöytäkirja on hyväksytty kirjallisella menettelyllä.

Tarja Valvisto
Neuvottelukunnan pääsihteeri

LIITTEET

Liite 1 Kokouksen osanottajalista
Liite 2 Suomen markkina- ja valvontastrategia
Liite 3 Markkina- ja valvonta kaupan näkökulmasta
Liite 4 Etäarvioinnin periaatteet
Liite 5 Ruokaviraston kokemuksia etäarvioinnista

JAKELU

varapuheenjohtaja, neuvottelukunnan jäsenet ja varajäsenet